

---

# Výsledky výzkumu: Domácí násilí za pandemie COVID-19

---

Tisková zpráva, 1. července 2020

## Výsledky výzkumu: Domácí násilí za pandemie COVID-19

**Jak v důsledku nouzového stavu a preventivních opatření vzrostl počet incidentů a intenzita domácího násilí? A jak se to promítlo do poptávky po službách organizací pomáhajících obětem tohoto násilí? To zjišťoval rozsáhlý kvalitativní výzkum.**

První fáze sběru dat probíhala od 18. 4. 2020 do 5. 6. 2020, a to formou rozhovorů s oběťmi násilí a sledování vývoje konkrétních anonymizovaných případů. Tato data byla doplněna o rozhovory s pracovníci a pracovníky dalších neziskových organizací poskytujících pomoc obětem násilí. Výzkum realizovaly pracovnice Fakulty humanitních studií UK ze [studijního programu Občanské společnosti FHS UK](#) a [Sociologického ústavu AV ČR](#), v.v.i., ve spolupráci s neziskovými organizacemi: [ROSA – Centrum pro ženy](#), z.s., [Acorus, z.ú.](#), a [proFem – centrum pro oběti domácího a sexuálního násilí](#), o.p.s.

### Zhoršení situace obětí během Covid-19

Výzkum potvrdil, že fyzické násilí s viditelnými důsledky je špičkou ledovce domácího násilí. Daleko častěji se totiž jedná o opakující se dlouhodobou kombinaci psychického, fyzického, sexuálního i ekonomického násilí a manipulace. Zejména v období pandemie tak násilné osoby mohly oběť ještě snadněji manipulovat a kontrolovat, a to právě v důsledku omezení pohybu a sociálních kontaktů obětí.

Situace spojená s koronavirovou krizí poukázala na dlouhodobě patrné mezery v poskytování pomoci obětem různých forem násilí, a to ze strany státních institucí, zejména policie, soudů a orgánů sociálně právní ochrany dětí. Státní instituce se v prvních dvou týdnech nouzového stavu odmlčely, v dalším období postupně začaly na situaci reagovat, ale jejich aktivita z hlediska potřeb obětí nepokrývala četnost ani intenzitu zjištěných případů. Navíc instituce v plné míře nevyužívaly ani již zavedených nástrojů pro prevenci a řešení domácího násilí.

### Policie a soudy

„Dědeček ohrožoval a napadal celou rodinu, všichni se ho báli. Dospělé dceři se podařilo přivolat policii, současně přijela i záchranná služba. Muž byl agresivní i vůči ošetřující lékařce, která ho z důvodu rizika násilí i vůči zdravotnickému personálu nechtěla ošetřit, pokud mu nebudou nasazena pouta. Policie ho poté odvezla na služebnu, ale v noci v 1:30 ho přivezli zpátky domů s tím, že je podnapilý, ale záchytky jsou zavřené a nemají ho kam umístit. Žádný další proaktivní monitoring případu ze strany policie neprobíhal. I tak vypadalo domácí násilí za nouzového stavu, jak popsala vedoucí poradny organizace Rosa - Centrum pro ženy, z. s., Branislava Marvanová Vargová. Institut vykazání, přímý intervenční nástroj prevence domácího násilí, tedy ne vždy fungoval tak, jak by měl.

Soudy, jež by teoreticky měly přednostně řešit právě případy násilného charakteru, kde nebezpečí stále trvá a obzvláště ty, ve kterých figurují nezletilé děti, většinu jednání odročily. Tím naopak došlo k dalšímu protahování i velmi vážných případů včetně sexuálního zneužívání. „Rada soudů se v případech domácího násilí nebo i týrání dětí absolutně zastavila, na druhou stranu v jednoduchých a z mého pohledu pro společnost méně škodlivých jednání nadále běžela,“ dodává Kateřina Mužíková, spolupracující právnička proFem.

### Krizová lůžka, azylové bydlení a situace dětí

Násilí mnohdy nekončí ani odchodem ze společné domácnosti. Matky žijící v azylovém domě měly například „strach děti vydat, protože partner je nezodpovědný – dítě informovalo o tom, že absolvovalo o víkendu výlet se spoustou dětí a lidí; častá je manipulace s klientkami: „tak jestli to dítě nechceš převzít, tak já si ho nechám,“ popisuje „karanténní novinky“ v manipulaci ze strany násilných partnerů pracovnice brněnské Magdalenia. Pro děti žijící ve vztazích poznamenaných násilím tak pandemie mnohdy znamenala výrazné zhoršení situace. Násilí se začalo obracet i vůči nim, přičemž OSPOD ne vždy fungoval, jak by měl: „Otec je agresivní na klientku i na děti 5 a 7 let, syna držel pod krkem, léčí se v Sananimu kvůli drogám a alkoholu. Klientka se bojí děti předávat ke styku, nic ale není soudně upraveno. OSPOD doporučil, ať se klientka s otcem dohodne. Situace je v rámci pandemie horší, protože otec nedodrжуje bezpečnostní epidemiologická pravidla,“ popisuje situaci klientky Acorusu jeho ředitelka Jaroslava Chaloupková.

Zatímco pro možné pachatele násilí policie ve spolupráci s kraji či obcemi hledali krizová lůžka v případě vykazání v době karantény, pro oběti taková lůžka zajištěna nebyla. V ČR krizová lůžka pro oběti DN chybí dlouhodobě, nedostatečný je také počet a dostupnost pobytových služeb pro tuto cílovou skupinu jako takovou.

### **Nouzový stav a neziskové organizace**

Zatímco státní instituce uvedl tedy nouzový stav spíše do určité paralýzy, ostatní typy pomáhajících organizací - především NNO - okamžitě zaváděly nové on-line služby, skypové konzultace a další podpůrná opatření. Tím podle všeho dokázaly částečně podchytit i tzv. latentní výskyt případů domácího násilí. A zároveň se díky analýze části takto podchycených případů ukázaly některé trhliny v systému, které by bylo do budoucna dobré řešit.

### **Co tedy pandemie pro téma domácího násilí přinesla?**

Špatné zprávy jsou, že:

- podle našich údajů domácího násilí, respektive poptávky po službách poskytujících pomoc obětem, přibýlo,
- instituce státní správy dokáží zachytit a účinně řešit jen malou část případů,
- v tuto chvíli značná část obětí domácího násilí systémem pomoci propadá.

Dobré zprávy jsou, že:

- pomáhající organizace zásadně rozšířily služby pomoci a nastavily účinné nástroje, díky kterým dokáží poskytnout obětem pomoc v krizových situacích,
- v systému existují další nástroje pomoci, které ale v tuto chvíli nejsou dostatečné a je potřeba je lépe propojit a zacílit tak, aby pomoc obětem byla rychlá a účinná.

### **Druhá fáze výzkumu**

Po první fázi sběru dat se výzkum zaměří na další instituce v rámci systému pomoci (především na policii, soudy, OSPOD), aby bylo možné zmapovat situaci i z jejich perspektivy. Na základě obou fází výzkumu a jejich hlavních zjištění pak budou neziskovými organizacemi ROSA, Acorus a proFem formulována doporučení relevantním orgánům.

### **O studijním programu Občanské společnosti FHS UK:**

Na výzkumu spolupracoval [studijní program Občanské společnosti FHS](https://ksos.fhs.cuni.cz/). Jde o první pracoviště v České republice, které je zaměřené na problematiku občanské společnosti a občanského sektoru. Propojuje teorii a praxi, výzkum a jeho aplikaci ve všech tématech, kterými se zabývá. Jde například o filantropii, dobrovolnictví, lidská práva, udržitelný rozvoj, sociální inovace a podnikání, společenskou odpovědnost firem, řízení lidských zdrojů a další. Více informací najdete zde: <https://ksos.fhs.cuni.cz/>

## **Kontakty:**

- Mgr. Dana Moree, Dr. studijní program Občanské společnosti FHS UK,  
M: 728 979 852, [dana.moree@fhs.cuni.cz](mailto:dana.moree@fhs.cuni.cz)
- Filip Poštulka, mediální zástupce FHS UK, M: 724 104 295  
[filip.postulka@fhs.cuni.cz](mailto:filip.postulka@fhs.cuni.cz)

*Text této tiskové zprávy, k němuž vykonává autorská práva Fakulta humanitních studií UK., je dostupný pod licenčními podmínkami Creative Commons Uvádějte autora 3.0 Česko. Užití textu na základě zákona tím není nijak omezeno, zúženo či limitováno.*